

Máme lidi na první ligu, věří rektor Báča

Půl roku ve funkci má za sebou nový rektor VŠ polytechnické Jihlava Václav Báča. V rozhovoru pro JL se zamyslel nad úkoly a možnostmi školy z hlediska vzdělávání a nad její pozicí v regionu.

■ Jiří Varhaník

Pane rektore, jaká je aktuální kondice jihlavské vysoké školy a co vidíte jako svůj hlavní úkol?

Máme teď pět programů, sedm oborů - jak v kombinované, tak prezenční formě. Tyto obory jsou dostatečně kryty personálně i po stránce technologií a výuky, takže řekneme, že se škola nějakým způsobem udržuje. Mým úkolem je její vývoj akcelarovat. Já bych rád, abychom kladli důraz více na technické obory, zejména ale na regionalitu školy a pokrytí zdejší poptávky po vzdělání.

Váš předchůdce na postu rektora označil na konci svého funkčního období velkou diverzifikovanost (řekneme orientaci na praxi) VŠPJ jako nejlepší přednost, z níž se při současných principech financování vysokých škol stal handicap. Souhlasíte s tím?

Zákon rozeznává univerzitní a neuniverzitní typ vysokých škol, a jihlavská polytechnika byla první neuniverzitní školou. Vše tedy bylo směřováno k pokrytí regionální poptávky - do praxe. Proto se také stavělo na bakalářských oborech.

Být neuniverzitní školou je v současné době opravdu nevýhodou. Jako neuniverzitní škola nemůžete mít doktorské programy. Nápady, kreativita a „sicflajš“, jak říkají staří Němci o tom, co věda potřebuje, nám tady právě chybí. Tyhle věci dělají postgraduállové - právě oni produkují řadu výsledků, které se publikují a používají. A z toho se pak vypočítává cosi, čemu se říká koeficient K.

Tento koeficient je bohužel to, co nám posléze chybí v momentu, kdy se peníze přerozdělují nikoliv podle takové kvality, jakou bychom potřebovali my (to znamená podle zaměstnatelnosti a uplatnitelnosti našich absolventů mířených na bakalářské úrovni cíleně na trh práce). Kriteérium pro přerozdělování prostředků se přesouvá k vědecké aktivitě a publikační činnosti, a to je pro nás značná nevýhoda.

Jaké veřejné vysoké školy tedy nyní mají z hlediska financování „navrch“ - jaký je trend v podpoře vzdělávání v terciální sféře?

Nevím, jestli je to trend. Ministerstvo školství a spousta dalších neustále volají po kvalitě. Ano, jedním z měřítek kvality, nicméně pouze pro univerzitní školy, jsou jejich vědecké výsledky. Ale protože my nejsme univerzitní škola, tudíž výsledků máme minimum, je pro nás posun hodnocení kvality zejména podle těchto indikátorů ubíjející.

Co přinesou zákony?

Už při podzimní inauguraci jste zmínil své obavy z připravovaných změn vázaných na novelu vysokoškolského zákona. Co konkrétně jste měl na mysli?

Na úrovni nového vysokoškolského zákona nás nejvíce trápí akreditační proces bakalářských i magisterských oborů. Z akreditační komise má vzniknout



VÁCLAV BÁČA, rektor vysoké školy polytechnické v Jihlavě.

Foto: Jiří Varhaník

Národní akreditační úřad, o kterém se toho mnoho neví. Nejsou známy standardy, podle kterých bude rozhodovat, a to, co se proslyšá, je spíše znepokojivé.

Jinak vysokoškolský zákon doznal obrovských změn. Byla tam zakotvena diverzifikace, byla tam kontraktová financování, což bychom rádi využívali a hodilo by se nám to. Bohužel, všechny tyto body ze zákona vypadly. Z pohledu našich výhod je tam právě institut institucionální akreditační. Ale my žijeme v nejistotě, zdali na něj vůbec dosáhneme, případně za jakých podmínek, protože žádné standardy nejsou vydány.

Podobné obavy jste zmínil i pokud jde o avizovanou revizi zákona o podpoře výzkumu...?

Tady jsou opět důležité otázky financování, přerozdělování a institucionální podpory. Opět se vrátíme k diverzifikaci, to znamená, jestli my, jako neuniverzitní škola bez doktorských programů, budeme zahrnuti do nového rozdělování prostředků podle tohoto zákona.

A co může škola jako je jihlavská polytechnika dělat na poli vědeckém, aby na peníze vázané na tento zákon dosáhla?

Myslím si, že naše vysoká škola musí předně získat sebevědomí natolik, aby vůbec nefigurovala ve vědeckých projektech jako nějaká servisní služba. To znamená - necháme si něco zpracovat od VŠPJ, zaplatíme za službu a děkujeme. Věřím, že VŠPJ má potenciál vstoupit sama do vědeckých projektů jako partner, tedy být spolupracující institucí a podílet se přímo na výsledcích.

Hřiště a lavička

Dělat vědu ovšem nejde bez špičkového personálního obsazení. Zastavme se u daru milion korun, který v prosinci pro VŠPJ schválili krajszí zastupitelé. Tyhle peníze mají jít právě na kvalitní akademické pracovníky...

Vysoká škola své financování ze zákona rozděluje do fondů. Toto byl účelově vázaný dar do našeho interního Fondu rozvoje lidských zdrojů, který byl zřízen v roce 2012. Peníze z tohoto fondu

lze použít na perspektivní pracovníky. Víceméně z něj financujeme část platu garantů oborů a programů, tedy docentů a profesorů, které nutně potřebujeme.

Takže konkrétně tento milion není použit na nějaký „masivní nákup“ nových akademických kapacit, ale na dofinancování těch stávajících?

Byla nastavena pravidla pro použití Fondu rozvoje lidských zdrojů. Tento fond „vyschl“ v březnu loňského roku a nebylo na to reagováno. Když vám dochází nafta, tak zajedete na pumpu. Když to neřešíte, pak takovouto věc musíte dofinancovat z vlastních provozních zdrojů školy.

Když jsem přišel a toto jsem zjistil, vedly moje kroky primárně k tomu, aby se tato rozpočtová část dorovnal. Vyjednal jsem s panem hejtmanem a zastupiteli, že nám kraj přidá milion Kč přímo do fondu, abychom zkompenzovali loňský rok. To pokrylo výpadek financování, který byl nastaven částečně minulým vedením školy. Můj záměr je skutečně natáhnout kvalitní lidi a pokrýt z tohoto fondu rozdíly, které by byly mezi jejich platem na jiném pracovišti na jiném území, a tady u nás.

Ono lze zaslechnout i velmi obecně kritické hlasy v tom směru, že jihlavská polytechnika vlastně zcela špičkové lidi dosud nemá...

Vysoká škola jako vzdělávací instituce má dva základní pilíře - jedním jsou studenti, tím druhým pedagogové. Ale paušalizovat nelze. Jednou na moji adresu zaznělo - pane rektore, vy jste nastoupil do druhé ligy, chcete hrát první, ale lidé máte na třetí. Já jsem na to odpověděl také sportovní terminologií: výsledek dělá primárně těch pět nebo deset na hřišti, ne ta lavička nebo realizační tým. V momentu, kdy tady budeme mít skupinu velmi kvalitních lidí, kteří začnou táhnout, zjistí i ostatní kolem, že je lepší být na hřišti, nežli sedět na lavičce.

Anebo přestoupí k jinému týmu...

Jistě, anebo přestoupí. Ale jenom do horšího, tam kde jim to bude vyhovovat. Ale budou

nahrazení potenciálně lepšími. Není pravda, že nejsou lidi. Lidí je vždycky - řekneme více, než kolik je místa, ale je potřeba je motivovat, angažovat je a využít jejich schopností. Nám už se podařilo některé špičkové lidi přivést. Jednak máme novou garantku ekonomických oborů, paní docentku Švecovou, která se podařilo některé špičkové lidi přivést. Jednak máme novou garantku ekonomických oborů, paní docentku Švecovou, která se podařilo některé špičkové lidi přivést. Jednak máme novou garantku ekonomických oborů, paní docentku Švecovou, která se podařilo některé špičkové lidi přivést. Jednak máme novou garantku ekonomických oborů, paní docentku Švecovou, která se podařilo některé špičkové lidi přivést.

Studentů ubývá

Realitou českého školství je demografický pokles počtu žáků, který už nastal. Na něj ministerstvo reagovává snížením limitního počtu financovaných studentů u veřejných vysokých škol. Jak velký je tohle problém pro budoucnost VŠPJ Jihlava?

Abych řekl pravdu, mě demografický vývoj vůbec nezneklouje. Pokud bude vysoká škola polytechnická sebevědomou regionální vysokou školou, tak se s demografickým vývojem nestřetneme. Pokud budeme nasycovat regionální poptávku, tak ano, absolutní pokles počtu lidí tady je a bude, absolutní pokles financovaných studentů z hlediska MŠMT tady je a bude, ale už v současné době u nás studuje vyšší počet studentů, než kolik financuje na hlavu ministerstvo školství.

Pokud budeme schopni přejít více na projektové financování, to znamená na účelově vázané prostředky, které nám jak z režijních, tak z ostatních položek mohou pokrýt výpadek právě za tyto „nadlimitní“ studenty, tak se vůbec nebudu bránit tomu, aby absolutní počet studentů na škole klesl ze tří tisíc na nějakých 2.500 až 2.300.

Trend praktického regionálního zaměření školy tedy bude pokračovat. Jaké bakalářské obory by měly ještě rozšířit nabídku, případně jaký obor magisterský?

Doc. MUDr. Václav Báča, Ph.D.

(* 1974 ve Zlíně)

- 11. září 2014 byl slavnostně uveden do funkce rektora VŠPJ Jihlava
- Jmenován byl do funkce prezidentem ČR, s účinností od 24. 7. 2014, na čtyřleté funkční období.
- V desetileté historii polytechniky (zřízena 2004) je třetím rektorem (od 2006 Ladislav Jirků, od 2010 Jakub Novotný).
- VŠPJ Jihlava je jedinou veřejnou vysokou školou se sídlem v Kraji Vysočina.
- Škola vzdělává cca 2.800 studentů v pěti studijních programech (Ekonomika a management, Elektrotechnika a informatika, Ošetřovatelství, Porodní asistence a Zdravotně sociální péče).
- V nich má škola sedm bakalářských tříletých oborů: Finance a řízení, Cestovních ruch, Počítačové systémy, Aplikovaná informatika, Porodní asistentka, Všeobecná sestra a Zdravotně sociální pracovník.

Bakalářské obory chceme rozšířit o další technické. Nemáme to ještě definitivně stanoveno, zaměření bude skutečně na region. Potřeby trhu a profilu absolventa jsme konzultovali s firmami i se státní správou, a tomu chceme majoritně přizpůsobit obory, které otevřeme. Připravujeme dva, nicméně detaily ještě není možno sdělovat. Budou to ale obory moderní, zaměřené na pokročilé technologie, ne prostě strojírenství.

Sám jste lékař. Projev se to v podpoře zdravotnických oborů, ke kterým asi přirozeně inklinujete?

No, musím říci, že neinklinuji. Něčemu sice nejvíc rozumíte, ale na to, čemu nerozumíte, musíte mít lidi. Kvůli technickým oborům je zde docent Horák, kterého jsme angažovali právě na to, aby zhodnotil potřebu a profil absolventa, řekneme z vnějšího pohledu. Tedy ne z toho vnitřního, jak to tady funguje a fungovalo, ale jak by to mělo fungovat.

Zhruba čtyřicet procent našich studentů pokračuje v magisterském studiu na jiných vysokých školách. Je to dáno tím, že naše společnost prostě bakaláře nebere jako plnohodnotné vzdělání, ale jako nedostudovaného magistra. Mou ambicí je nabídnout alespoň části z těchto čtyřiceti procent studentů nějaký průřezový magisterský obor.

Máme tady zdravotníky, ekonomiky, techniky. Nabízí se tedy něco jako je management, ekonomika nebo nové technologie ve zdravotnictví. Pak by si naši absolventi - bakaláři - mohli zvýšit přímo u nás kvalifikaci v takové specializaci. Nicméně toto by byl běh na dlouhou trať. Po konzultacích jsme tedy zvolili trať jinou, věřím, že kratší. Otevřeme magisterský program zaměřený na porodní asistenci.

V jakém časovém horizontu?

Tady jsou dva aspekty - kdy bychom chtěli a kdy to bude možné. To záleží na akreditační komisi. Akreditační materiál je hotov a odevzdán. Nejsme si jisti, jestli se to dá stihnout do nového akademického roku. Spíše ne.

Jak by měla jihlavská polytechnika působit vůči široké veřejnosti?

Když jsem nastoupil, řekl jsem, že chci, aby do čtyř let byla naše škola centrem vzdělanosti v kraji. A to bez jakéhokoli patosu. Máme tady obory zdravotnické, ekonomické a technické. Nechci říct, že když se někdo nebude moci dostat do počítače, přijde sem a bude se na to ptát. Ale dokážu si představit situaci, kdy se někdo dostane do těžko řešitelných např. ekonomických problémů a vyvstane mu otázka - kam? Kam se obrátit? Úředník mu neporadí, v bance mu neporadí. Zeptá se strejdy, dědy, oni neví. Koho se má zeptat?

Já bych strašně rád, aby mu vytanula Vysoká škola polytech-

nická - domluvte si schůzku a přijďte sem! Podobným směrem chci cílit popularizační osvětové akce - co třeba znamená, když máte den daňové svobody, co obnáší úroková past, když začnete vybijet klín klínem, zdravotnické dny, cokoli podobného...

Skutečně až takto byste odborníky na škole „poskytl“ veřejnosti?

Myslím, že od toho tady ti odborníci jsou. V Praze si najdete konzultační firmu, vše je na bázi jakoby „pseudozadarmo“. Tady ale může vysoká škola pomoci pokrýt tu funkci, kterou dříve měly například fary. Když někdo něco nevěděl, šel za farářem. Ten do odpovědi samozřejmě určitým způsobem promítl svoji filozofii, ale faráři v semináři nastudovali spousty knih. Moudrost tu byla.

Hodiny na D1

Dalšími palčivými tématy jihlavské polytechniky jsou otázky investic - na příští rok chystané budování nového výukového centra, areál kampusu atd. Váš předchůdce po jednom volebním období už znovu nekandidoval. Jaký časový horizont si pro své cíle dáváte ve funkci vy?

Já se pohybuji patnáct let v projektech. Teď je nové programovací období na pět let. Když jsme dostali v tomto ohledu od krajského úřadu výzvu (říká se tomu absorpční kapacita, tedy na co máme nápady a co jsme schopni realizovat), poslali jsme projekty za 1,6 miliardy korun. Samozřejmě s dovětkem, že to je optimální stav, ale minimálně je chceme kvalitně rozjet tak, aby ten, kdo třeba po mně nastoupí, byl schopen je kvalitně dokončit. Některé věci totiž nemusí být na čtyři, ale ani na osm roků.

Máte čtyřčlennou rodinu, malé děti. Přestěhovali jste se do Jihlavy?

S rodinou přestěhovaný nejsem, protože jsem zatím nenašel bydlení. Nyní máme rozpracovanou jednu možnost. Přestěhovat se musím. Denní dojíždění po D1 vede k tomu, že člověk vyčerpá tři hodiny reálného pracovního života na to, že se soustředí a nadává, a pak musí půl hodiny vychlázet. Nejde o to, že se třeba vy sami vybouráte, ale někdo může nabourat do vás. Moje žena je velmi svatá, jak to nazval nedávno jeden můj kamarád. Je ochotna se přestěhovat, podporuje mě.

Zbývá vám při aktuálním manažerském vytížení čas relaxovat?

Já nejsem jenom manažer, jsem akademik... Nicméně na relaxování teď čas opravdu není. Chodil jsem si zahrát tenis, plavat, na lyže. Teď tenhle čas investuji do přesunu.